Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γκιογκιόνα ἡ, ἐνιαχ. *γιογιόνα* Κρήτ. (Μεραμβ. Σητ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γ κ ι ο γ κ ι ό*, παρὰ τὸ ὁπ. καὶ τύπ. *g ι o-g ι ό*. Ἡ κατάλ. ἐκ τῆς ἐπικλήσεως *ν ά*, *g ι o g ι ό*, *ν ὰ* κατ' ἀναλογίαν καὶ πρὸς τὸ συνών. *κ α τ σ ί κ α*.

1) Αἴξ ἔνθ' ἀν.: *Πόσο γάλα βγάνει ἡ γιογιόνα;* Μεραμβ. **2)** Μεταφ., γυνὴ ὀκνηρά: *Τοῦ διαόλου τὴ γιογιόνα, ποῦ τὴν εὑρήκαμε! Νὰ κάθεται 'ς τὸ σπίτι κ' ἐμᾶς νὰ μᾶσε τρώῃ ὁ ἥλιος ὅλη μέρα 'ς τὸ χωράφι* Σητ. *Ἄδικο νὰ σέ 'βρῃ, γιογιόνα, ὅδε δὲν εἶσαι μόνο νὰ βλέπῃς τὸ σπίτι* (*ὅδε... σπίτι* = ἀφοῦ δὲν κάμνεις ἄλλο ἀπὸ τοῦ νὰ κάθεσαι εἰς τὴν οἰκίαν) αὐτόθ.

γκιόζα ἡ, ἐνιαχ. *γιόζα* Σάμ. *γιόζ'* τό, Σάμ. (Μαραθόκ. Πύργ. Σπαθαρ. κ.ἀ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *g ö z* = συρτάρι, θήκη.

1) Σανίδες ἐντειχισμέναι παρὰ τὴν ἑστίαν οἰκίας, ἐπὶ τῶν ὁποίων τοποθετοῦνται ποτήρια ἔνθ' ἀν. **2)** Μικρὰ ξυλίνη ἀποθήκη Σάμ. (Πύργ. Σπαθαρ.)

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. *Γκιόζα* Πελοπν. (Καλάβρυτ. Κόρινθ. Φεν.) *Γιόζα* Στερελλ. (Φθιῶτ.)

γκιοζεντίζω Θρᾴκ. (Καλαμ.) *γκιοζεδίζω* Βιθυν. (Κατιρ.) *κιοζετίν-νου* Λυκ. (Λιβύσσ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *g ö z d i r m e k* = προσηλῶ τοὺς ὀφθαλμούς.

Παρατηρῶ, προσέχω, περιποιοῦμαι, φροντίζω ἔνθ' ἀν.: *Τὰ καλάθια νὰ τὰ γκιοζεντίζ'με, νὰ μὴ σπάσ'νε* Θρᾴκ. (Καλαμ.) *Σὰν εἶδε ὁ βασιλὲς τὸ κορίτσι, τό 'βανε 'ς τὸ παλάτι καὶ εἶπε νὰ τὸ γκιοζεδίζουνε καλὰ* (ἐκ παραμυθ.) Βιθυν. (Κατιρ.)

γκιοζλεμὲς ὁ, Θρᾴκ. ('Αρκαδιούπ.) Προπ. ('Αρτάκ. Πάνορμ.) *γιοζλεμὲς* Θρᾴκ. (Μέτρ.) *γκιουζλεμὲς* Θρᾴκ. Μακεδ. (Δαμασκ.) *γιουζλεμὲς* Θρᾴκ. (Αἶν.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *g ö z l e m e* = εἶδος γλυκύσματος.

Εἶδος πλακοῦντος παρασκευαζομένου ἐκ φύλλου ζύμης, τυροῦ, βουτύρου, γάλακτος, ᾠῶν καὶ σακχάρεως ἔνθ' ἀν. **β)** Κρεατόπιττα Προπ. ('Αρτάκ. Πάνορμ.)

γκιόκικος ἐπίθ. ἐνιαχ. *γιόκ'κους* Θρᾴκ. (Αἶν.) Θηλ. *γκιόκ'σσα* Μακεδ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *g ö k* = κυανοῦς.

1) Ἐπὶ ἀμνάδων, ἡ ἔχουσα μελανωπὸν τὸ πέριξ τῶν ὀφθαλμῶν μέρος τῆς κεφαλῆς Μακεδ. **2)** Ἐπὶ βοῶν, ὁ ἔχων χρῶμα ἐρυθρομέλαν Θρᾴκ. (Αἶν.)

γκιόλι τό, πολλαχ. *γιόλι* Θρᾴκ. (Μέτρ.) Κύθηρ. *γιόλ'* Α. Ρούμελ. (Βοδεν. Καβακλ. Φιλιππούπ.) Ἤπ. (Πρέβ.) Θεσσ. (Βαμβακ. Ναθράκ.) Θρᾴκ. ('Αδριανούπ. 'Ηρακλίτσ. Καρωτ. Μάδυτ. Μαρών. Σουφλ.) Μ. 'Ασία (Κυδων.) Μακεδ. (Ἄσσηρ. Βλάστ. Βόιον Βρασν. 'Ελευθερ.'Ερέτυρ. Κίτρ. Χωριστ. κ.ἀ.) Προπ. ('Αρτάκ.) Σαμοθρ. *κιόλι* Πόντ. ('Αμισ.) *κιόλ-λι* Μεγίστ. *κιόλ'* Πόντ. (Κὰρς Χαλδ.) *κόλ'* Καππ. (Φλογ.) *κέλ'* Πόντ. (Κοτύωρ.) *γκιόλα* ἡ, Θρᾴκ. (Καβακλ. Σκόπ. κ.ἀ.) Μακεδ. (Δοξᾶτ. Ρουμλ.) *γιόλα* Θρᾴκ. (Μέτρ. Σαρεκκλ. κ.ἀ.) *κιόλ-λα* Μεγίστ. *κιόλ-λια* Ρόδ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *g ö l* = λίμνη.

Λίμνη ἢ λάκκος ὀμβρίων ἢ ἀκαθάρτων ὑδάτων, τέλμα ἔνθ' ἀν.: *Ἡ βίδρα πάει κὶ 'ς τὰ γκιόλια, πάει κὶ 'ς τὰ ποντάμια* (*βίδρα* = ἐνυδρίς) Προπ. ('Ηρακλίτσ.) *Γκιόλα γίν'κιν ἡ στράτα 'π' τ' βρουχὴ* Μακεδ. (Ρουμλ.) *Ἡ μαννίτσα μᾶς ἔφερε τὸ παιδί μας 'πὲ τὴ γιόλα* (*μαννίτσα* = μαῖα. κατὰ τὰ λεγόμενα περὶ τῶν νεογνῶν) Θρᾴκ. (Σαρεκκλ.) *Ὁ δρόμος ἔναι-γ-οὔλο γιόλις αὐτόθ. 'Σ σὸ κεπὶν ἀτ'ς ἀπέσ' ἔχ' ἕναν κέλ' κι ἀρδεύ' τὰ λάχανά 'τ'ς* (*κεπὶν* = κῆπος) Πόντ. (Χαλδ.) *Εἶπεν ὁ βασιλγιὰς νὰ ρίξουν τήγ-γεναῖκαν του 'ς τὴν κιόλ-λαν κ' ἐρρίχναν της τ' ἀποφάγια κ' ἔτρωε* (ἐκ παραμυθ.) Ρόδ. || Φρ. *Εἶναι γιόλι ἀπὸ νερὰ* (ἔχει πλημμυρίσει ὁ τόπος) Κύθηρ. *Εἶνι γκιόλ' ἀπ' τὴ βρουχὴ* (συνών. μὲ τὴν προηγουμ.) Μακεδ. ('Ερέτυρ.) *Ἔγινα γκιόλ'* (διεβράχην ἐκ βροχῆς). Συνών. φρ. *ἔ γ ι ν α λ ο ύ τ σ α - μ ο ύ σ κ ε μ α - π α π ὶ*) Ἤπ. (Πρέβ.) || Ἄσμ.

'Ακούσετέ με νὰ σᾶς πῶ, 'ς τσῆ Φάμπρικας τὸ γκιόλι
οὔτε πεσέτ' ἀφήσανε οὔτε λινὸ σεντόνι

'Ιων. (Σμύρν.) **β)** Τεχνητὴ λίμνη Ἤπ. Θεσσ. Μακεδ. (Χωριστ.)

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. *Γκιόλι* Μακεδ. (Καβάλλ.) *Γιόλ'* Θεσσ. *'ς τοῦ Γιόλη* Πελοπν. (Μάν.) *Γιόλλι* Μεγίστ. *Γκιόλια* Θρᾴκ. ('Αμόρ.) Μ. 'Ασία (Κυδων.) Μακεδ. (Βόιον Καστορ.) Στερελλ. (Νεοχώρ.) *Γιόλια* Λέσβ. *Κιόλ-λια* Μεγίστ. *Γκιόλ' Γιακᾶς* Μακεδ. (Στεφανιν.) *Τρανὴ Γκιόλα* Θρᾴκ. (Καρωτ.)

γκιολιάζω 'Ιων.(Βουρλ. Σμύρν.) *γκιουλιάζου* Στερελλ. (Τριχων. Φθιῶτ. Φωκ.) *κιολ-λιάζω* Ρόδ. *γκουλιάζου* Θεσσ. (Τρίκκ.) Στερελλ. (Μέγα Χωρ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γ κ ι ό λ ι*.

1) Λιμνάζω Στερελλ. (Μέγα Χωρ. Τριχων.): *Γκούλιασι τοὺ νιρὸ 'ς τοὺ χουράφ'* Μέγα Χωρ. **2)** Ἐκχύνομαι, πλημμυρῶ Στερελλ. (Τριχων.): *Γκιόλιασι τοὺ κρασὶ 'ς τοὺ κατώι. Γκιόλιασι τοὺ ποντάμ'*.

γκιονάκι τό, ἐνιαχ. *γιουνάκ'* Εὔβ.(Αἰδηψ.) Θεσσ.('Αλμυρ.) Σάμ. *ἀγκιονάτσι* Τσακων.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *γ κ ι ό ν η ς*.

1) Θωπευτ., τὸ νυκτόβιον πτηνὸν *γ κ ι ό ν η ς*, τὸ ὁπ. βλ., ἔνθ' ἀν.: *Τοὺ γιουνάκ' κάθα βράδ' φουνάζ' κλαψάρ'κα* Σάμ. **2)** Μετων., ἄνθρωπος μωρός, βλὰξ Σάμ.: *Τίποντα πλιὰ δὲ βουρεῖ νὰ νοιώσ' κι αὐτός, τέλεια γιουνάκ' εἶνι* Συνών. *ἀ γ ά θ α ς*, *ἀ γ α θ ι ά ρ η ς*, *ἀ γ α θ ό π ο υ λ ο ς*, *ἀ γ α θ ὸ ς* **A3**, *ἀ γ α θ ο ύ κ λ η ς*, *ἀ γ α θ ο ύ λ η ς*, *ἀ γ α θ ω τ ὸ ς* **2**, *ἀ λ α φ ρ ο κ α ύ κ α λ ο ς*, *ἀ λ α φ ρ ο κ έ φ α λ ο ς*, *ἀ λ α φ ρ ο ν ο ύ σ η ς*, *ἀ λ α φ ρ ο π α λ ά ν τ ζ α ς*, *ἀ λ α φ ρ ὸ ς* **9**, *β λ ά κ α ς*, *β λ α κ ό μ ε τ ρ ο*, *β λ α κ ό μ ο υ τ ρ ο*, *κ ο υ τ ό ς*, *μ π ο ῦ φ ο ς*, *χ α ζ ό ς*. **3)** Ἐπιδημικὴ νόσος τῆς παιδικῆς ἰδίως ἡλικίας, χαρακτηριζομένη ὑπὸ ἰδιάζοντος παροξυσμοῦ βηχός, ὁ κοκκύτης Εὔβ. (Αἰδηψ.) Θεσσ. ('Αλμυρ.): *Τοὺ πιδί μ' ἔχ' γιουνάκ'* Αἰδηψ. Συνών *ἀ λ ε π ό β η χ α ς* **2**, *γ α ι δ ο υ ρ ό β η χ α ς* **2**, *κ ο ρ α κ ό β η χ α ς*, *κ ο υ κ ο υ λ λ ό β η χ α ς*, *σ κ υ λ λ ό β η χ α ς*.

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γκιονάκης* 'Αθῆν. κ.ἀ.

γκιόνης ὁ, κοιν. *γιόνης* 'Αντίπαξ. 'Ερεικ. Ζάκ. 'Ιθάκ. Κέρκ. Λευκ. Μαθράκ. Μέγαρ. 'Οθων. Παξ. *γκιόνη* Τσακων. (Χαβουτσ.) *γκιόν'ς* Εὔβ. (Αἰδηψ.) Ἤπ. ('Αρτοπ. Δωδών. Ζαγόρ. Πλάκ. Τζουμέρκ κ.ἀ.) Θεσσ. (Τρίκερ.) Μακεδ. ('Αρέθουσ. 'Αρκοχώρ. Ἄσσηρ. Βέρ. Καλλίπ. Μεσολακκ. κ.ἀ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. 'Ακαρναν. 'Αστακ. Σπάρτ. Φθιῶτ.) *γιόν'ς* 'Αλόνν. Σκόπ. *τζιόνης* Πελοπν. (Μάν.) *τζιόν'ς* Στερελλ. ('Αράχ.) *τζόνης* Πελοπν. (Πυλ. Ξεχώρ.) *κιόνης* Πε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ